

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.555/2011/7.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Taschner Ádám ügyvéd és a Péterfi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Péterfi Tamás ügyvéd) által képviselt **(felperes neve "f.a.", címe)** alatti székhelyű felperesnek - a **(I.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű I. rendű, **(II.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű II. rendű, a Dr. Horváth Gábor ügyvéd által képviselt **(III.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű III. rendű, a Dr. Török Tamás ügyvéd által képviselt **(IV.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű IV. rendű, valamint a Dr. Jakab Zoltán ügyvéd által képviselt **(V.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű V. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében - melybe a felperes pernyertességének előmozdítása érdekében a Dr. Barsi János ügyvéd által képviselt **felperesi 1.beavatkozó neve, címe)**, valamint a Dr. Szalma Renáta ügyvéd és a **(elnök neve)** elnök által képviselt **felperesi 2.beavatkozó neve, címe)** beavatkozott - a Bács-Kiskun Megyei Bíróság (Kecskeméti Törvényszék) 2011. szeptember 22. napján kelt 9.G.40.326/2010/32. számú ítéletével szemben a IV. rendű alperes 35. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Az I-IV. rendű alpereseket perköltség, valamint le nem rótt elsőfokú eljárási illeték fizetésére kötelező rendelkezést mellőzi.

Kötelezi a felperest, fizessen meg 15 nap alatt az I. és II. rendű alpereseknek személyenként 150.000-150.000,- (Egyszázötvenezer-Egyszázötvenezer) Ft, a III. rendű alperesnek 400.000,- (Négyszázezer) Ft elsőfokú, továbbá a IV. rendű alperesnek 1.500.000,- (Egymillió-ötszázezer) Ft első- és másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 900.000,- (Kilencszázezer) Ft le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

- 2 -

I N D O K O L Á S :

A (település neve, lakópark neve) Lakópark az I. rendű alperes beruházásában épült. A finanszírozás az I. rendű alperes és az V. rendű alperes közötti hitelszerződés alapján történt. A kivitelezésre a beruházó 2008. augusztus 6-án a II. rendű alperessel kötött vállalkozási szerződést. Ugyanezen a napon a II. rendű alperes generálkivitelezési szerződést kötött a III. rendű alperessel. A felperes a III. rendű alperessel 2008. augusztus 22-én kötött alvállalkozási szerződés alapján kapcsolódott a kivitelezésbe, a szerződés értelmében 480.976.070,- Ft egyösszegű díj ellenében a megjelölt közműépítési munkák 2008. december 15. napjáig történő elvégzését vállalta. Késedelem esetén napi 300.000,- Ft, maximum a vállalkozói díj 20 %-ának megfelelő mértékű kötbérfizetési kötelezettség terhelte.

A felperes az egyik részfeladatát képező, a lakópark aszfaltozási munkáinak elvégzését a 2009. augusztus 25-én létrejött alvállalkozási szerződés keretében a IV. rendű alperestől rendelte meg. Ezt megelőzően más vállalkozókat is megkeresett az ajánlatával, azok azonban - az építési gyakorlatnak megfelelően - kizárólag előrefizetés mellett kötöttek volna szerződést. A IV. rendű alperes 49.559.433,- Ft díj ellenében 2009. szeptember 30. napjáig vállalta az aszfaltozási munkák befejezését. A szerződés 4.3. pontjában rögzítették: „Megrendelő a szerződéskötéssel egyidejűleg fizetési biztosítékot nyújt a Vállalkozónak, amely a szerződés része. A munkaterület átvételének feltétele a fizetési biztosíték megléte.”

A felperes és az alperesek között 2009. szeptember 23-án okiratba foglalt megállapodás jött létre. Ennek 1. pontjában rögzítették az érintettek a szerződési láncolat egyes elemeit, majd a 2. pontban kiemelték a felperes és a IV. rendű alperes közötti ügyletet, amelynek keretében az alvállalkozó 49.559.433,- Ft díjra lesz jogosult. Megállapodtak abban, hogy az útaszfaltozási munkák ellenértékét I. rendű alperes rendelkezése szerint az V. rendű alperes közvetlenül a IV. rendű alperes részére fizesse ki. A 6. pont értelmében az útaszfaltozási munkák ellenértéke tekintetében a kifizetés jogosultjaként a felperes, illetve az I-III. rendű alperesek helyébe a IV. rendű alperes lép. Ennek megfelelően az I. rendű alperes „a hitelező pénzintézete útján közvetlenül a Kivitelezőnek tartozik... megfizetni a 2. pontban körülírt útaszfaltozási munkák ellenértékét, a IV. rendű alperes neve számlájára”.

A IV. rendű alperes 2009. szeptember 25-én kezdte meg a munkavégzést, a felperes és a IV. rendű alperes szerződésmódosítása értelmében a befejezési határidő 2009. december 15. napjára módosult. A III. rendű alperes generálkivitelező 2009. december 18-án a IV. rendű alperes munkavégzése kapcsán kiállította a teljesítésigazolást, rögzítette, hogy a vállalkozói díj számla ellenében az engedményezési szerződésnek megfelelően kiegyenlíthető. A IV. rendű alperes december 18-án kiállította 2010. január 4-i esedékességgel a vállalkozói díjat tartalmazó számláját. A felperes a számlára kézírással rávezette, hogy az összeg „a **felperesi** Kft. 4/2009. számú végszámlájából kiegyenlíthető, illetőleg kiegyenlítendő”. A 2010. február 11. napján kelt levelében a IV. rendű alperes felhívta az V. rendű alperest a vállalkozói díj kifizetésére, ami 2010. március 23-án megtörtént.

Gf.I.30.555/2011/7.szám

A felperessel szemben 2009. november 19. napján felszámolás iránti kérelmet nyújtottak be, melynek eredményeként a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 14.Fpk.03-09-001238/7.

számú végzésével elrendelte a cég felszámolását, melynek kezdő időpontja 2010. február 15. napja.

A felperes a 2010. augusztus 2-án előterjesztett keresetében az „engedményezési szerződést” a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja alapján megtámadta. Álláspontja szerint a szerződéssel a IV. rendű alperest más hitelezők hátrányára előnyben részesítették. Akár tartozásátvállalás, akár engedményezés történt, ezzel azt kívánták elérni, hogy a Cstv. szerint a IV. rendű alperes ne váljon a felperes hitelezőjévé. A IV. rendű alperes a felszámolás előtt röviddel a felperestől biztosítékot kapott, ugyanis biztosítéki célú engedményezés történt. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a IV. rendű alperest 49.559.433,- Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni.

Az I-IV. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a felperes elmulasztotta a tudomásszerzéstől számított 90 napos perindítási határidőt. Hangsúlyozták, hogy az engedményezési szerződés megkötésével a követelés azonnal átszállt a IV. rendű alperesre, ezzel kikerült az adós (felperes) vagyonából, emiatt az nem tartozik a felszámolási vagyonba. Állították, a támadott szerződés valójában egy fizetési megállapodás volt, a felek szándéka arra irányult, hogy a szerződési láncolat végén álló alvállalkozó részére közvetlenül történjen meg a díj kifizetése, vagyis teljesítési engedmény jött létre.

Az V. rendű alperes nem ellenezte a IV. rendű alperest a felperes javára szóló kereset teljesítését.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte a IV. rendű alperest a felperes javára 49.559.433,- Ft és járulékai megfizetésére. A felperes Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapított megtámadási keresetét megalapozottnak találta. Megállapította, hogy a perbeli megállapodásról a felszámoló csak 2010. május 17-én szerzett tudomást, ehhez képest keresetét a 90 napos határidőn belül előterjesztette.

A bíróság abból indult ki, hogy a felperes az őt a III. rendű alperessel szemben megillető követelést engedményezte a IV. rendű alperesre, ez az a jogügylet, amelyet, mint abban részes fél megtámadhatott. Megtörtént ezzel a IV. rendű alperes, mint hitelező előnyben részesítése azáltal, hogy más hitelezők korábban lejárt követeléseikhez képest, azokat megelőzően, a felszámolási eljárásan kívül juthatott kielégítéshez. Egyetértett a keresetben kifejtettekkel abban is, hogy a felperes az engedményezéssel biztosítékot nyújtott a IV. rendű alperesnek. Alátámasztja az engedményezés biztosítéki jellegét az is, hogy a vállalkozói díjat tartalmazó számlát a IV. rendű alperes a felperesnek nyújtotta be, és csak azt követően fordult az V. rendű alperessel szemben. Mivel biztosítéki célú engedményezés történt, amely alapján a felszámolás kezdő időpontjáig a követelését a IV. rendű alperes nem szedte be, így az a felszámolási vagyon része lett.

Kifejtette a bíróság, a Ptk. 237. §-át alkalmazva az eredeti állapot helyreállításáról rendelkezett, amikor a IV. rendű alperest a felperes javára a teljes alvállalkozói díj visszafizetésére kötelezte. Amennyiben ugyanis nem történik engedményezés, ezt az összeget a III. rendű alperes a felperesnek fizeti ki.

Az elsőfokú ítélettel szemben a IV. rendű alperes élt fellebbezéssel, az ítélet megváltoztatása mellett a kereset elutasítását kérte. Fenntartotta a perindítási határidő elmulasztásával kapcsolatos kifogását. Álláspontja szerint a vállalkozási szerződés szerves részeként kell kezelni a későbbi engedményezési megállapodást, hiszen a felek már a szerződéskötés során a munkaterület átvételének feltételeként kezelték a fizetési

biztosíték meglétét. Ez a magyarázat arra is, hogy a munkaterület tényleges átadása csak 2009. szeptember 25-én történt. Értelmezése szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapított megtámadás feltétele a felperes fizetéseképtelenség közeli helyzetének igazolása is, ez azonban a perbeli esetben nem történt meg. Vitatta azt a megállapítást, amely szerint a vállalkozói díjat a felperestől követelte volna, ezzel szemben állította, hogy a számviteli törvény előírásait teljesítette, amikor a vállalkozói díjról szóló számláját a megrendelő nevére állította ki, ettől függetlenül azonban a teljesítést az V. rendű alperestől követelte.

A felperes, valamint a beavatkozók fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helyes indokai szerint történő helybenhagyását kérték. Utaltak arra, a perbeli megállapodás időpontjában a felperes fizetéseképtelenség közeli helyzetben volt, hiszen az I. rendű beavatkozóval szembeni fennálló 50.000.000,- Ft nem vitatott tartozás megfizetésére sem volt képes.

A fellebbezés **megalapozott.**

A felszámoló által képviselt felperes a törvényi határidőn belül előterjesztett keresetét arra alapította, hogy 2009. szeptember 23-án a III. rendű alperessel szemben őt megillető vállalkozói díj IV. rendű alperesre történő biztosítéki célú engedményezése következményeként az érintett alvállalkozó - más, vele egy rangsorban lévő hitelezőkhöz képest, azok hátrányára - előnyben részesült.

A Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja értelmében megtámadható az adós azon jogügylete, amely objektív eredményként a hitelezők közötti egyensúly megbontására, a hitelezők jogainak csorbítására vezet. Ez történik akkor, ha az adós fizetéseképtelenség közeli helyzetében, egy már fennálló kötelelem jogosultja (hitelező) a jogügylet következtében előnyben részesül, azaz többhez, követelésének nagyobb hányadához jut hozzá, mint amennyihez a vele egy rangsorban lévő hitelezők a felszámolásban hozzájutnak.

A 2009. szeptember 23-án kötött megállapodást nem megnevezése, hanem valódi tartalma szerint kellett minősíteni. A szerződési nyilatkozatokat a Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett (nyilatkozási elv).

A támadott megállapodás a felperes és a IV. rendű alperes között 2009. augusztus 25-én kötött alvállalkozási szerződéshez kapcsolódóan jött létre. Az őszi-téli időszakban útaszfalozási munkákat végző cégek szerződési gyakorlatát jelzi, hogy a felperes az ügyletkötés előtt más vállalkozókat is megkeresett, azok azonban a munkavégzésre kizárólag a vállalkozói díj előre fizetése esetén lettek volna hajlandóak. A vállalkozói díj megfizetésének biztonsága felmerült a IV. rendű alperes részéről is, ezt igazolja az alvállalkozási szerződés 4.3. pontjának azon kitétele, amely szerint a munkavégzés megkezdésének lényegi feltétele, hogy a vállalkozó ezt

Gf.I.30.555/2011/7.szám

megelőzően a vállalkozói díja megfizetésére „fizetési biztosítékot” kapjon. A felek „biztosítékot” a szerződésben nem határoztak meg, a későbbiekben pedig nem szerződést biztosító mellékkötelezettséget kötöttek ki. A szeptember 23-i megállapodás célja ugyan az

alvállalkozói díj biztos megtérülése volt, azonban jogi szempontból több, mint járulékos mellékkötelezettség, mert a felperes helyett más - az I. rendű alperes - vállalta a tartozás kiegyenlítését.

Annak sem lett volna akadálya, hogy a felperes az őt a III. rendű alperessel kötött szerződés alapján megillető vállalkozói díjból az útfaltozási munkákra eső részt a IV. rendű alperesre engedményezze. Miként arra az elsőfokú bíróság helyesen utalt, a jövőbeni követelés is érvényesen engedményezhető. Az engedményezés a Ptk. 328. § (1) bekezdése, 329. § (1) bekezdése szerint olyan kétoldalú jogügylet, amelyben a jogosult követelését másra átruházza, ennek eredményeként alanyváltozás következik be a kötelelem jogosulti oldalán. A felek valódi ügyletkötési akarata ismeretében azonban azt kellett megállapítani, hogy a perbeli szerződés - megnevezése ellenére - nem engedményezés.

A követelés átruházásához nem lett volna szükség a beruházás valamennyi érintettjének közreműködésével hatszemélyes megállapodásra. Az I-II. és V. rendű alperesek részvétele az ügyletben - engedményezés esetén - semmilyen jelentőséggel nem bírna, az említett alperesek ugyanis nem voltak a felperest megillető követelés kötelezettjei, velük szembeni követelést ezért nem engedményezhetett a IV. rendű alperesre. Ilyen nem is történt, az V. rendű alperes felperes részéről való „értesítése” (Ptk. 328. § (3) bekezdés) pedig nem lett volna alkalmas semmiféle joghatás kiváltására, a felperes értesítése nem keletkeztetett volna közvetlen fizetési kötelezettséget az V. rendű alperes részéről a IV. rendű alperes javára.

Ahogy az alperesek is egyezően előadták, a hatszemélyes, a beruházó bevonásával létrejött komplex, nem nevesített (atipikus) megállapodás arra irányult, hogy a vállalkozói díja biztos megtérülését igénylő IV. rendű alperes - számára egy mellékkötelezettségnél többet jelentő - fizetési „biztosítékot” kapjon. A 2009. szeptember 23-i megállapodás akként biztosította a IV. rendű alperes vállalkozói díjának megfizetését, hogy az I. rendű alperes beruházó - a II. és III. rendű alperesek hozzájárulásával - a IV. rendű alperessel szemben, saját személyében fizetési kötelezettséget vállalt, ennek teljesítésére nézve rendelkezést tett az

V. rendű alperes irányában, amit a közreműködő bank tudomásul is vett. Ezzel egyidejűleg mentesítették a felperest az aszfaltozási munkákra eső vállalkozói díj megfizetésének kötelezettsége alól. A felperes egyoldalú „értesítése” alapján ilyen fizetési kötelezettsége az I. rendű alperesnek nem keletkeztetett volna, ehhez kifejezett, önkéntes kötelezettségvállaló nyilatkozatra volt szükség. A felperes számára ez a megállapodás azt jelentette, hogy ennek következményeként az aszfaltozási munkák ellenértékére a jövőre nézve is megszűnt a követelése a III. rendű alperessel szemben. A vállalkozási szerződés műszaki tartalma ennyiben - az útfaltozási munkarészt illetően - módosult, a III. rendű alperes sem követelhetette az erre eső vállalkozói díjat a II. rendű alperestől, míg a II. rendű alperest sem illette meg ez a követelés az I. rendű alperessel szemben.

Célját és végeredményét tekintve a megállapodás - többszemélyes, jövőre szóló - tartozásátvállalás volt. Annak pedig nincs semmilyen jogi akadálya, hogy harmadik személy az adós tartozását magára vállalja és kiegyenlítse (Ptk. 332. §).

A megállapodást egyebekben maga a felperes is az előbbieken kifejtetteknek megfelelően értelmezte. A 12. számú beadvány 3-4. oldalán kifejtette, hogy „a szerződés

felperes vállalkozói díjfizetési kötelezettségét megszüntette, és e vonatkozásban a jogviszony új kötelezettje V. rendű alperes a V. rendű alperes neve lett". A felperes szerint a perbeli megállapodással olyan jogviszony jött létre, amelynek eredményeként „IV. rendű alperesnek számlakövetelését meg sem kellett kísérelnie behajtani felperesen, IV. rendű alperes ezen követelését közvetlenül a V. rendű alperes neve V. rendű alperessel szemben érvényesíthette". A beruházó nyilatkozatát pedig úgy értelmezte, hogy „I. rendű alperes saját vagyona terhére... vállalt kötelezettséget, a vállalkozói díj kifizetésére". Ezt a kötelezettségvállalást úgy értékelte, hogy „megszüntette felperes vállalkozói díjfizetési kötelezettségét, a polgári jog szabályai szerint tartozásátvállalás" történt.

Az ügyletkötés előzményei, az összes peradat együttes értékelése, mérlegelése eredményeként megállapítható, hogy a szerződési láncolatban részes felek bár megnevezése szerint engedményezési megállapodást kötöttek, céljuk és valós rendelkezéseik szerint nem engedményezés történt, hanem tartozásátvállalás, a jövőbeni alvállalkozói díjtartozást az I. rendű alperes a felperestől átvállalta.

Arra helyesen hivatkozott a IV. rendű alperes, hogy a számla kiállítása a megrendelő felperes nevére a számviteli szabályoknak megfelelően technikai okokból történt, a követelését azonban az I. rendű alperessel szemben érvényesítette, és a teljesítést a beruházó közreműködőjétől, vagyis az V. rendű alperestől várta, erre nézve a számla kiállítását követően röviddel felszólította.

Lényeges, hogy a IV. rendű alperes kizárólag ilyen szerződési feltételek mellett volt hajlandó a felperessel szerződést kötni, illetőleg a munkát elvégezni. Amennyiben a feltétel nem teljesül és nem jön létre a megállapodás, a felperesnek az aszfaltozási munka díjára meg sem nyílik a követelése a III. rendű alperessel szemben. El nem végzett munka után díjazásra nem lett volna jogosult. Ebben az esetben nincs olyan vagyoni követelés, amelyre a felperes „joglemondó nyilatkozatot" tehetett volna, a III. rendű alperessel szemben az aszfaltozási munka tekintetében díj követelése csak akkor lehetett, ha ezt a munkát - alvállalkozó hiányában - maga elvégzi. Miután csak az ismertetett feltételek mellett tudta bevonni alvállalkozóként a IV. rendű alperest, erre a munkarészre a III. rendű alperessel szemben nem volt követelése, a vagyonának sem volt része ilyen követelés.

A támadott megállapodás objektív eredményét tekintve nem állapítható meg, hogy az a hitelezők jogainak csorbítására vezetett. A megállapodás folytán az adós vagyona nem csökkent semmilyen tekintetben, sőt a peradatok szerint éppen a gyors és szakszerű alvállalkozói munkavégzés eredményezte, hogy átadhatták a teljes létesítményt, a felperes mentesült a szerződésszegés súlyos következményei alól, a kötbérterhes késedelem időtartama lecsökkent.

Megjegyzi az ítéletábla, a támadott engedményezési szerződés kereset szerinti érvénytelensége esetén az eredeti állapot helyreállítása egyébként is azt eredményezné, hogy - az érvénytelen engedményezés folytán - a felperes a vele

- 7 -

Gf.I.30.555/2011/7.szám

jogviszonyban álló III. rendű alperestől tarthatna változatlanul (ismét) igényt az aszfaltozási munkákra eső vállalkozói díja megfizetésére. A szerződéskötést megelőző állapot azt jelentené, hogy a IV. rendű alperes az I. rendű alperes (illetve az V. rendű alperes) részére térítse vissza a kifizetett összeget. A felperes arra azonban nem rendelkezett keresetösségi joggal, hogy az I. rendű alperes által a IV. rendű alperesnek közvetlenül kifizetett vállalkozói díjat az alvállalkozó az ő javára megfizesse.

A perbeli megállapodás a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ingyenes elidegenítésnek nyilvánvalóan nem minősül, ugyanis ennek eredményeként a felperes fizetési kötelezettség alól szabadult, a vállalkozói díjat helyette az I. rendű alperes egyenlítette ki.

A fentiek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

A felperes pervesztessége folytán az I-IV. rendű alpereseket elsőfokú perköltség, valamint le nem rótt elsőfokú eljárási illeték fizetésére kötelező rendelkezést mellőzte, és a felperest kötelezte az I-III. rendű alperesek javára elsőfokú, továbbá a IV. rendű alperes tekintetében első- és másodfokú eljárási költség megfizetésére. Az alpereseket megillető ügyvédi munkadíjak megállapítása a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pont, valamint (5) bekezdés rendelkezésén alapszik. A IV. rendű alperes javára értékelt másodfokú eljárási költség tartalmazza a lerótt fellebbezési eljárási illetéket is.

A le nem rótt elsőfokú eljárási illeték megfizetésére az ítéletábra a pervesztes felperest kötelezte (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, 15. § (1) és (3) bekezdés).

Szeged, 2012. február hó 17. napján

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

Dr. Mátyóki Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Hámori Attila sk.
táblabíró